

O (NE)NADLEŽNOSTI SUDA I UPRAVNOG TIJELA

Dr. sc. JAKOB NAKIĆ*
LORIS RAK**

UDK 341.221.2
347.79 : 35.073.54
347.998
Pregledni znanstveni članak
Primljeno: 31.7.2013.
Prihvaćeno za tisak: 11.12.2013.

U radu se autori bave dilemom da li je za određivanje naknade za izvlaštenu nekretninu, koja postaje opće dobro – pomorsko dobro, nadležan sud ili upravno tijelo. Na kraju daju svoje viđenje rješjenja problema.

Ključne riječi: pomorsko dobro; izvlaštenje; potpuno izvlaštenje; naknada; nadležnost.

1. UVOD

Pomorsko dobro na prostorima Republike Hrvatske izaziva niz prijepora već najmanje dvadesetak godina. Jedan od problema zasigurno je i postupak određivanja granice pomorskog dobra, evidencija istoga u katastar i zemljišnu knjigu kao i izvlaštenje vlasništva nad nekretninama ili dijelovima nekretnina koje postaju pomorsko dobro.

Najčešći slučajevi kod određivanja granice pomorskog dobra su da se cijele nekretnine cijepaju na dio koji ostaje u vlasništvu i dio koji potpada pod pomorsko dobro.

U praksi, ali i u teoriji,¹ postavilo se pitanje da li dio nekretnine (ili cijelu nekretninu ako takova ulazi u pomorsko dobro) treba najprije izvlastiti pa onda određivati granicu pomorskog dobra ili obratno, odnosno da li za dio koji od vlasništva postaje pomorsko dobro treba voditi odvojeni upravni postupak izvlaštenja.

Jedan takav slučaj iz prakse razmotriti ćemo u ovom radu.

* Dr. sc. Jakob Nakić, zamjenik županijske državne odvjetnice u Rijeci, Frana Kurelca 3, 51000 Rijeka, e-mail: jakobnakic@yahoo.com. Stajališta iznesena u ovome radu osobna su stajališta autora, a ne stajališta tijela u kojem je autor zaposlen.

** Loris Rak, znanstveni novak - asistent na Pomorskom fakultetu u Rijeci, Studentska ulica 2, 51000 Rijeka, e-mail: loris.rak@pfri.hr.

¹ Vidi kod **Snježana Frković**, Stečena prava na pomorskom dobru, zbornik radova *Nekretnine kao objekti imovinskih prava*, Narodne novine, Zagreb, 2004., str. 184., **Vesna Skorupan – Wolff**, Izvlaštenje na pomorskom dobru (prikaz presude), *Pomorsko poredbeno pravo*, vol. 47, no.162, Zagreb, 2008., str. 197. do 198.

2. SUDSKA (NE)NADLEŽNOST

Cijela ova priča započinje postupkom određivanja granice pomorskog dobra za nekretninu zemljišnoknjižne oznake k.č.660 k.o.C., odnosno katastarske oznake k.č.115 k.o.C-g.

Nakon provedene zakonske procedure određivanja granice pomorskog dobra nadležno tijelo donijelo je rješenje o određivanju granice pomorskog dobra. Kako je za provedbu tog rješenja bilo potrebno izvršiti parcelaciju, ista je i izvedena i to na način da je nekretnina k.č.660 cijepana na k.č.660/1, koja ostaje u vlasništvu, i k.č.660/2, koja je pomorsko dobro (u katastru su nastale k.č.115/1 i 115/2).

Nije prijeporno da je bivši vlasnik izvlašten u cijelosti za nekretninu k.č.660/2. Ono što može biti prijeporno je da li mu pripada naknada za cjelokupni iznos površine te nekretnine ili bi ista trebala biti umanjena za površinu koja se dobije izračunom 6 metara od SVVV puta dužina nekretnine.²

2.1. Navodi tužitelja

Tužitelj je podnio tužbu trgovačkom sudu³ u bitnome navodeći da mu je kao vlasniku nekretnine k.č.660 upisanoj u z.k.ul.6166 k.o.C. rješenjem Ministarstva mora, turizma, prometa i razvitka, Uprave za pomorski promet, pomorsko dobro i luke⁴ utvrđena granica pomorskog dobra na dijelu k.o.C-g. te je sukladno tome nekretnina k.č.660 cijepana na k.č.660/1 i 660/2. Nekretnina oznake k.č.660/2 je pomorsko dobro i kao takova, sukladno prijedlogu Republike Hrvatske, otpisana u novi z.k.ul.7659 te je u istome učinjeno vidljivim da se radi o pomorskom dobru.

Tužitelj smatra da mu kao bivšem vlasniku nekretnine, koja je potpuno izvlaštena (k.č.660/2), pripada novčana naknada u tržišnoj vrijednosti i to za površinu novonastale k.č.660/2, te traži iznos od 20.229,00 eura.⁵

² Grafički to možemo ovako prikazati:

³ Predmet Trgovačkog suda u Rijeci, 6/1 P-279/12 – neobjavljeno.

⁴ Predmet UP/I-342-01/04-01/31, od 24. studenog 2005. godine – neobjavljeno.

⁵ Tužbeni zahtjev je bio ovako postavljen:

“Nalaže se tuženiku, R.H. OIB: 52634238587, zastupanoj po Županijskom državnom odvjetništvu Rijeka, da tužitelju, D-C. d.o.o. iz U., OIB: 17035224968, na ime naknade tržišne vrijednosti za izvlaštenu kat-čest.br.660/2 upisane u z.k.ul.br.7659 k.o.C., isplatiti novčani iznos koji odgovara kunsnoj protuvrijednosti EUR 20.229,00 obračunatoj po prodajnom tečaju HNB-a važećem na dan plaćanja, sa zakonskom zateznom kamatom od dana podnošenja tužbe do isplate, sve u roku od 15 dana, kao i da tužitelju naknadi parnični trošak u istom roku pod prijetnjom ovrhe.”

2.2. Navodi tužene

Tužena je u odgovoru na tužbu, u bitnome, navela:

- da ističe prigovor apsolutne nenadležnosti suda;
- da su za tužitelja nastupile posljedice potpunog izvlaštenja, sukladno odredbi članka 170. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima⁶ ;
- da je, prema odredbama Zakona o izvlaštenju⁷, za određivanje naknade za izvlaštenje nadležno upravno tijelo, u upravnom postupku, pa se analognom primjenom i u slučaju iz članka 170. ZV kao nadležno tijelo za određivanje naknade za izvlaštenu nekretninu ukazuje upravno tijelo, a ne sud⁸;
- da to što se u postupcima određivanja granice pomorskog dobra ne vodi poseban upravni postupak za izvlaštenje ne znači da upravno tijelo nije nadležno određivati naknadu za izvlaštenu nekretninu. Naime, odredbama ZI propisana je isključiva nadležnost upravnog tijela za izvlaštenje, ali i za određivanja naknade za izvlaštenu nekretninu. Tek ukoliko izvlaštenu bivši vlasnik nije zadovoljan određenom mu naknadom, stoji mu na raspolaganju sudska zaštita, ali ne naslovnog suda, već upravnog suda (vidi članak 21. stavak 2. ZI.);
- da niti jednim pozitivnopravnim propisom u Republici Hrvatskoj nije propisana nadležnost suda za određivanje tržišne naknade za izvlaštenu nekretninu.

Slijedom iznijetoga, ali i sukladno odredbi članka 16. stavak 1. Zakona o parničnom postupku, tužena je predložila da sud donese rješenje kojim se oglašava apsolutno nenadležnim za rješavanje u ovom sporu.

2.3. Stav suda

Rješenjem od 11. travnja 2012. godine Trgovački sud u Rijeci proglasio se nenadležnim za postupanje, ukinuo provedene radnje i odbacio tužbu.

Tužitelj je ovako obrazložio traženi iznos:

“Tužitelj je voljan da mu tuženik isplati naknadu u kunskoj protuvrijednosti od EUR 89,00/m², obračunatoj po prodajnom tečaju HNB-a, važećem na dan plaćanja, koja odgovara cijeni od EUR 69,00/m², koju je tužitelj platio prilikom kupnje od prijašnjeg vlasnika SIP S.I. d.d. Š., temeljem ugovora o kupoprodaji od 17.2.2006. g., uvećanoj za troškove financiranja od 17.2.2006. g. do 31.5.2011. g. po stopi od 5,5% godišnje (EUR 69,00+20,00).”

⁶ *“Pravo vlasništva prestaje zakonskom odredbom po kojoj stvar koja je bila predmetom prava vlasništva više to ne može biti, u kojem slučaju za dotadašnjeg vlasnika nastupaju pravni učinci kao da je glede te stvari provedeno potpuno izvlaštenje.”* Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima (Narodne novine, br. 91/96, 68/98, 137/99, 22/00, 73/00, 114/01, 79/06, 141/06, 146/08, 38/09, 153/09 - dalje: ZV).

⁷ Narodne novine, br. 9/94, 35/94, 112/00 – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 114/01, 79/06 i 45/11, 34/12 – dalje: ZI.

⁸ Vidi članak 22. ZI.

Svoju odluku obrazlaže:

“Tuženikov prigovor nenadležnosti suda je osnovan.

Naime, u konkretnom slučaju tužiteljeva je nekretnina k.č.br.660, upisana u z.k.ul. br.6116, k.o.C., pašnjak površine 9680 m² Rješenjem Ministarstva mora, turizma, prometa i razvitka, Uprave pomorskog prometa, pomorskog dobra i luka, Povjerenstva za granice, Klasa: UP/I-342-01/04-01/31, Ur.br.: 530-04-05-2, od 24. studenog 2005. godine utvrđenjem granice pomorskog dobra na prostoru k.o.C.–g. za područje S.G. – C., cijepana na k.č.br.660/1 pašnjak površine 9452 m² i na k.č.br.660/2 pašnjak površine 228 m².

K.č.br.660/2 pašnjak površine 228 m² otpisan je iz z.k.ul.6116 k.o.C., te je upisan u z.k.ul.7659 k.o.C., te je na istoj učinjen vidljivim status pomorskog dobra Rješenjem Općinskog suda u M. L. od 08. ožujka 2010. godine, posl. broj Z-888/07, Z-131/10.

Dakle, u konkretnom slučaju je Povjerenstvo za granice Ministarstva sukladno Zakonu o pomorskom dobru i morskim lukama (kojim je uređen pravni status pomorskog dobra, te je između ostalog propisano utvrđivanje granice pomorskog dobra i lučkog područja, NN. 158/03, 141/96 i 38/09) i Uredbi o postupku utvrđivanja granice pomorskog dobra (NN. 08/04 i 82/05) utvrdilo granicu pomorskog dobra na navedenoj tužiteljevoj nekretnini, posljedično čemu je taj dio te nekretnine proglašen pomorskim dobrom.

Ovdje treba reći da je odredbom čl. 170. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima (NN. 91/96, 68/98, 137/99, 22/00, 73/00, 114/01, 79/06, 141/06, 146/08, 38/09 i 153/09, dalje: ZV) propisano da pravo vlasništva prestaje zakonskom odredbom po kojoj stvar koja je bila predmetom prava vlasništva više to ne može biti, u kojem slučaju za dotadašnjeg vlasnika nastupaju pravni učinci, kao da je glede te stvari provedeno potpuno izvlaštenje. Stoga, potpuno izvlaštenje prema toj odredbi u konkretnom slučaju u kojem je tužiteljeva nekretnina proglašena pomorskim dobrom, nastupa dana stupanja na snagu zakona koji regulira pomorsko dobro, a Uredba – odluka Vlade i rješenje Povjerenstva za granice Ministarstva samo su konkretno određenje granice pomorskog dobra.

Odredbom čl.33. ZV-a propisano je da pravo vlasništva može u interesu Republike Hrvatske biti zakonom oduzeto (potpuno izvlaštenje) ili ograničeno osnivanje za drugoga nekoga prava glede vlasnikove stvari (nepotpuno izvlaštenje) u kojem slučaju vlasnik ima pravo na naknadu prema propisima o izvlaštenju (st. 1.), a bude li zakonom nekoj vrsti oduzeta sposobnost da bude objekt prava vlasništva, to za dotadašnje vlasnike takvih stvari proizvodi jednake pravne učinke kao da je glede tih stvari provedeno potpuno izvlaštenje (st. 2.).

Dakle, sukladno citiranoj zakonskoj odredbi dotadašnji vlasnik nekretnine koja je stavljena izvan prometa odnosno oduzeta joj je sposobnost da bude objekt prava vlasništva (kao što je u konkretnom slučaju tužitelj čija je nekretnina proglašena pomorskim dobrom) ima pravo na naknadu po pravilima o naknadi za izvlaštenje, a koja pravila su uređena glavom V. Zakona o izvlaštenju (čl. 32. – 42. NN. 9/94, 35/94, 114/01, 79/06, 45/11, 34/12, dalje: ZI-a).

Upravo tu naknadu za izvlaštenu nekretninu tužitelj potražuje u ovom postupku.

Međutim, prema mišljenju ovog suda, za određivanje te naknade za izvlaštenu nekretninu nije nadležan sud, već upravno tijelo, budući da je odredbom čl. 21. a. ZI-a propisano da o izvlaštenju (a time, dakle, i o naknadi za izvlaštenje jer je i to dio postupka izvlaštenja) u prvom stupnju odlučuje ured državne uprave nadležan za imovinskopravne poslove u županiji, odnosno ured Grada Zagreba nadležan za imovinskopravne poslove, a u drugom stupnju odlučuje ministarstvo nadležno za poslove pravosuđa (st. 1.), s tim da se sudska zaštita u postupku izvlaštenja osigurava pred mjesno nadležnim upravnim sudom (st. 2.)."

Tužitelj se nije žalio na prednju odluku te je ona postala pravomoćna.

3. (NE)NADLEŽNOST UPRAVNOG TIJELA

Tužitelj iz naprijed prikazanog predmeta podnio je, stvarno i mjesno nadležnom, javnopravnom tijelu zahtjev za isplatu novčane naknade za izvlaštenu nekretninu.⁹

3.1. Stav prvostupnog tijela

Javnopravno tijelo rješenjem¹⁰ odbacuje zahtjev zbog nenadležnosti.

Svoju nenadležnost ovako obrazlaže:

"U postupku koji je prethodio donošenju ovog rješenja¹¹ utvrđeno je, a što proizlazi iz samog zahtjeva da pred ovim javnopravnim tijelom nije vođen postupak za izvlaštenje predmetne nekretnine, već je u postupku pred drugim tijelima utvrđeno da nekretnina označena kao k.č.660/2, z.k.ul.7659 k.o.C., površine 228 m², ulazi u popis katastarskih čestica koje pripadaju pomorskom dobru.

Dakle, podnositelj zahtjeva svoja prava na naknadu za oduzetu nekretninu treba ostvariti u postupku pred Općinskim sudom u M. L.,¹² a ne pred ovom javnopravnim tijelom."

3.2. Stav drugostupnog tijela

Naravno, nezadovoljna stranka pravnim motrištem prvostupnog tijela podnosi žalbu.

Odlučujući o žalbi predlagatelja drugostupno tijelo¹³ donosi rješenje kojim odbija žalbu, uz obrazloženje:

⁹ Ured državne uprave u Primorsko-goranskoj županiji, Služba za imovinsko-pravne poslove, Ispostava Mali Lošinj, predmet UP/I-944-07/12-01/02.

¹⁰ Rješenje od 14. rujna 2012. godine – neobjavljeno.

¹¹ Naravno, ovom rješenju nije prethodio nikakav postupak - rješenje je donijeto bez vođenja postupka!

¹² Javnopravno tijelo, kao stručno tijelo koje mora poznavati pravne propise, daje stranci, nevezano uz to što je zastupa odvjetnik, pogrešnu uputu o nadležnosti suda.

¹³ Ministarstvo pravosuđa, Uprava za građansko, trgovačko i upravno pravo, UP/II-943-05/12-01/28, od 27. prosinca 2012. godine – neobjavljeno.

“Navedenim rješenjem Ministarstva mora, turizma i prometa iz 2005. Utvrđena je granica pomorskog dobra na tom području te je dio nekretnine koja je bila u vlasništvu žalitelja utvrđena pomorskim dobrom.

Podnositelj smatra da ima pravo na naknadu te se poziva na članak 170. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima (NN. br. 91/96) koji određuje da kada pravo vlasništva prestaje na temelju zakona po kome stvar koja je bila predmetom prava vlasništva više to ne može biti, u kojem slučaju za dotadašnjeg vlasnika nastupaju pravni učinci kao da je glede te stvari provedeno potpuno izvlaštenje. Stoga je tražio određivanje tržišne naknade primjenom Zakona o izvlaštenju.

Po Zakonu o izvlaštenju provodi se postupak izvlaštenja u kome korisnik izvlaštenja predlaže da se točno određena nekretnina izvlasti radi privođenja određenoj novoj namjeni, u kojoj će se za zajednicu ostvariti veća korist od sadašnjeg stanja nekretnine. Pretpostavka za izvlaštenje je utvrđivanje interesa Republike Hrvatske, koji može biti određen posebnim zakonom ili Odlukom Vlade Republike Hrvatske. U takvom se postupku uz donošenje rješenja o izvlaštenju, ujedno i određuje tržišna naknada za izvlaštenu nekretninu.

U konkretnom slučaju nema rješenja o izvlaštenju, a navedeno rješenje Ministarstva mora, turizma, prometa i razvitka od 24. studenog 2005. godine nije akt izvlaštenja jer u njemu nisu navedene nekretnine na koje se odnosi.

Javnopravno tijelo je nadležno samo za provedbu postupka izvlaštenja i za određivanje naknade za ranije eksproprirane i deposedirane nekretnine za koje naknada nije određena po ranijim propisima (članak 48. Zakona o izvlaštenju).

Za slučajeve kada se neka nekretnina dijelom utvrđuje pomorskim dobrom, ne postoji nadležnost javnopravnih upravnih tijela za određivanje naknade u upravnom postupku.”

Nije nam poznato da li se stranka obratila Ustavnom sudu Republike Hrvatske poradi rješavanja nastalog negativnog sukoba nadležnosti.¹⁴

4. ŠTO JE POTPUNO IZVLAŠTENJE?

Osnovne vrste izvlaštenja su : potpuno, kada pravo vlasništva prelazi s jednog subjekta prava na drugi, i nepotpuno, kada se pravo vlasništva samo ograničava, bilo za stalno osnivanjem služnosti, bilo vremenski ograničeno. Prema

¹⁴ Naime, odredba članka 82. Ustavnog Zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 99/99, 29/02, 49/02) određuje:

“(1) Ako dođe do sukoba nadležnosti između tijela zakonodavne i izvršne ili sudbene vlasti, zato što određeno tijelo zakonodavne, izvršne ili sudbene vlasti odbija nadležnost u istom predmetu, zahtjev za rješenje sukoba nadležnosti može se podnijeti po pravomoćnosti odluke suda, odnosno konačnosti odluke tijela izvršne vlasti ili odgovarajuće odluke zakonodavnog tijela, koje je prvo odlučilo o svojoj nadležnosti.

(2) Zahtjev iz prethodnog stavka može podnijeti stranka koja zbog odbijanja nadležnosti nije mogla ostvariti svoje pravo, kao i svako od tijela zakonodavne, izvršne, odnosno sudbene vlasti između kojih je došlo do sukoba nadležnosti.

(3) Zahtjev se podnosi u roku od 30 dana od dana nastupa pravomoćnosti odluke suda, od dana nastupa konačnosti odluke tijela izvršne vlasti, odnosno od dana donošenja odgovarajuće odluke zakonodavnog tijela iz stavka 1. ovoga članka, kojom se drugo tijelo državne vlasti oglasilo nenadležnim.”

Zakonu o cestama¹⁵ vodi se upravni postupak izvlaštenja. Kod cesta učinci potpunog izvlaštenja nastupaju danom pravomoćnosti rješenja o potpunom izvlaštenju nekretnina, te s tim danom na izvlaštenim nekretninama prestaju hipoteka, služnost i druga stvarna prava, ali u tom slučaju ta se stvarna prava brišu iz zemljišne knjige samo na prijedlog korisnika izvlaštenja.

Nedvojbeno je da je i prema propisima hrvatskog prava odlučivanje o izvlaštenju, kako potpunom tako i nepotpunom, odlučivanje o građanskom pravu, odnosno obvezi. Riječ je o oduzimanju ili ograničavanju prava vlasništva koje je u sustavu građanskog prava temeljno subjektivno građansko pravo. Njegova nepovredivost uvrštena je u najviše vrednote ustavnog poretka Republike Hrvatske. Budući da se vlasništvo jamči Ustavom Republike Hrvatske,¹⁶ izvlaštenje ne bi bilo moguće bez posebne ustavne odredbe kojom se, pod određenim pretpostavkama, iznimno dopušta njegovo oduzimanje i ograničavanje. Prema odredbi stavka 1. članka 50. Ustava RH, kao ustavnoj osnovi izvlaštenja, ovo je moguće pod pretpostavkom da je uređeno zakonom, da je u interesu Republike Hrvatske i da se vlasniku isplati naknada u visini tržišne vrijednosti.¹⁷

Nije sporno:

- da je izvlaštenje u korist pomorskog dobra uređeno zakonom¹⁸;
- da je izvlaštenje u korist pomorskog dobra u interesu Republike Hrvatske, jer pomorsko dobro je *"...opće dobro od interesa za Republiku Hrvatsku, ima njezinu osobitu zaštitu..."*¹⁹;
- da bivšem vlasniku pripada pravo na naknadu za izvlaštenu nekretninu (ili njezin dio).

¹⁵ Narodne novine, br. 84/11, 22/13, 54/13. Prema članku 3. *"(1) Javne ceste su javno dobro u općoj uporabi u vlasništvu Republike Hrvatske."* Članak 36. stavak 3. određuje: *"(3) Na postupak izvlaštenja nekretnina radi građenja, rekonstrukcije i održavanja javnih cesta primjenjuju se propisi o izvlaštenju, ako ovim Zakonom nije drukčije određeno."*

¹⁶ Narodne novine, br. 56/90, 135/97, 8/98 – proć. tekst, 113/00, 124/00 – proć. tekst, 28/01, 41/01 – proć. tekst, 55/01, 76/10, 85/10 – proć. tekst – dalje: Ustav RH.

¹⁷ Nepovredivost vlasništva jedna je od najviših vrednota ustavnog poretka Republike Hrvatske (članak 3. Ustava RH – vladavina prava). Jamči se i pravo vlasništva (članak 48. stavak 1. Ustava RH). Ta odredba glasi: *"Jamči se pravo vlasništva"*. Ustavne odredbe o nepovredivosti, odnosno jamstvu prava vlasništva, ne znače da se vlasništvo nikako ne može ograničiti ili oduzeti. Prema članku 16. stavku 1. Ustava RH: *"Sloboda i pravo mogu se ograničiti samo zakonom da bi se zaštitila sloboda i prava drugih ljudi te pravni poredak, javni moral i zdravlje."* Ustav RH u stavku 2. članka 16. propisuje: *"Svako ograničenje slobode ili prava mora biti razmjerno naravi potrebe za ograničenjem u svakom pojedinom slučaju."* Time je u skladu s ustavnosudskom praksom uvedeno načelo proporcionalnosti. Člankom 50. stavkom 1. Ustava RH propisano je: *"Zakonom je moguće u interesu Republike Hrvatske ograničiti ili oduzeti vlasništvo, uz naknadu tržišne vrijednosti."* Ovu odredbu ne treba shvatiti isključivo tako da se u svakom konkretnom slučaju ograničenja ili oduzimanja vlasništva (izvlaštenja) država pojavljuje kao korisnik izvlaštenja. Navedene ustavne odredbe upućuju na nepovredivost vlasništva kao jedne od najviših vrednota ustavnog poretka Republike Hrvatske, ali nikako u apsolutnom smislu. U iznimnim slučajevima pravo vlasništva ipak se može oduzeti ili ograničiti, no uvjeti, način i pravne posljedice oduzimanja ili ograničavanja moraju biti određeni zakonom.

¹⁸ Vidi fusnotu 7.

¹⁹ Vidi fusnotu 22.

5. ŠTO JE POMORSKO DOBRO?

Morsku obalu u članku 52. spominje Ustav RH.²⁰

ZV u članku 3. govori o (ne)sposobnosti stvari biti objektom prava vlasništva i drugih stvarnih prava.²¹

Zakon o pomorskom dobru i morskim lukama²² definiciju morske obale daje u članku 4.²³

Kundih²⁴ koristi izričaj "obalna komponenta" pomorskog dobra.

Mi smo ipak mnijenja da je prihvatljiviji izričaj "kopnena komponenta" pomorskog dobra. I to, ponajprije iz razloga da bi se izbjegle možebitne dvojbe između pojma morske obale u geološkom značenju i pojma morske obale u značenju dijela pomorskog dobra koje u svojoj kopnenoj komponenti obuhvaća kopno (obalu). Na taj način neće dolaziti do poistovjećivanja granice geološke obale i granice pomorskog dobra na obali.²⁵

Ovdje moramo ukazati da se pojam morska obala, prema ZPDML, može označiti trima crtama:

²⁰ "More, **morska obala** i otoci, vode, zračni prostor, rudno blago i druga prirodna bogatstva, ali i zemljište, šume, biljni i životinjski svijet, drugi dijelovi prirode, nekretnine i stvari od osobitog kulturnoga, povijesnoga, gospodarskog i ekološkog značenja, za koje je zakonom određeno da su od interesa za Republiku Hrvatsku, imaju njezinu osobitu zaštitu. No, ono što je zanimljivo jeste to da Ustav RH ne daje definiciju općeg dobra. Zakonom se određuje način na koji dobra od interesa za Republiku Hrvatsku mogu upotrebljavati i iskorištavati ovlaštenici prava na njima i vlasnici, te naknada za ograničenja kojima su podvrgnuti."

²¹ "Nisu sposobni biti objektom prava vlasništva i drugih stvarnih prava oni dijelovi prirode koji po svojim osobinama ne mogu biti u vlasti niti jedne fizičke ili pravne osobe pojedinačno, nego su na uporabi svih, kao što su to atmosferski zrak, voda u rijekama, jezerima i moru, te morska obala (opća dobra)."

²² Narodne novine, br. 158/03, 100/04, 141/06, 38/09, 123/11 (dalje: ZPDML).

²³ "Morska obala se proteže od crte srednjih viših visokih voda mora i obuhvaća pojas kopna koji je ograničen crtom do koje dopiru najveći valovi za vrijeme nevremena kao i onaj dio kopna koji po svojoj prirodi ili namjeni služi korištenju mora za pomorski promet i morski ribolov, te za druge svrhe koje su u vezi s korištenjem mora, a koji je širok najmanje šest metara od crte koja je vodoravno udaljena od crte srednjih viših visokih voda. Morska obala uključuje i dio kopna nastao nasipavanjem, u dijelu koji služi iskorištavanju mora."

Ovdje moramo ukazati na odredbu članka 3. Uredbe o postupku utvrđivanja granice pomorskog dobra (Narodne novine, br. 8/04, 82/05 - dalje: UPUGPD), prema kojoj:

"3. granica pomorskog dobra na morskoj obali obuhvaća i dio kopna nastao nasipavanjem u dijelu koji služi korištenju mora;

Nasip koji je nastao nelegalnim putem, odnosno bez dokumentacije određene posebnim zakonom, u cijelosti se smatra pomorskim dobrom."

Ovo je još jedan primjer gdje je podzakonski akt u protimbi sa zakonom. Više vidi kod **Sandra Marković**, Granice ovlasti prilikom donošenja podzakonskog akta, *Novi Informator*, br. 5744/09, Zagreb, 2009., str. 8 i 9. u čijem zaključku je iznijeto: "Svojom praksom Ustavni sud stalno ukazuje na značaj podzakonskih propisa u pravnom poretku Republike Hrvatske, budući da su njima uređena važna pitanja, u pravilu, od velikog značaja, kako manjim interesnim skupinama, tako i šire. U tom širokom području uređivanja posebno treba paziti na suglasnost podzakonskih akata s Ustavom i zakonom, osobito na pitanje jesu li doneseni u okviru ovlasti danih u određenom zakonu. Naime, može se primijetiti da je preuzimanje normativnog sadržaja zakona u podzakonski propis učestala normativna praksa, koju svakako treba izbjegavati." A mi ćemo dodati da svatko treba izbjegavati i uzimanje većih ovlasti podzakonskim aktom od onoga koji daje zakon.

²⁴ **Branko Kundih**, *Pomorsko dobro i granice pomorskog dobra*, Edicije Božičević, Zagreb, 2000., str. 19.

²⁵ Mada se u oba izričaja poklapaju u dijelu obale, osnova za definiranje oba izričaja sasvim je drugačija.

- a) prva je crta srednjih viših visokih voda koju utvrđuje Hrvatski hidrografski institut;
- b) druga je crta do koje dopiru najveći morski valovi za nevremena; i
- c) treća je crta koja je vodoravno udaljena najmanje šest metara od crte srednjih viših visokih voda.^{26 27}

Ne postoji definicije morske obale, a koja ne bi bila kontradiktorna kao ona iz ZPDML.

ZPDML u članku 4. stavku 1. ovako definira morsku obalu *“Morska obala se proteže od crte srednjih viših visokih voda mora i obuhvaća pojas kopna koji je ograničen crtom do koje dopiru najveći valovi za vrijeme nevremena kao i onaj dio kopna koji po svojoj prirodi ili namjeni služi korištenju mora za pomorski promet i morski ribolov, te za druge svrhe koje su u vezi s korištenjem mora, a koji je širok najmanje šest metara od crte koja je vodoravno udaljena od crte srednjih viših visokih voda.”* Zakon je istodobno propisao dva pojasa koja su praktično neuporabljiva u postupcima određivanja granice pomorskog dobra. Naime, istodobno je propisao:

- a) da se morska obala proteže od crte srednjih viših visokih voda i obuhvaća pojas kopna koji je ograničen crtom do koje dopiru najveći valovi za vrijeme nevremena;
- b) da je morska obala i dio kopna koji po svojoj prirodi ili namjeni služi korištenju mora za pomorski promet i morski ribolov, te za druge svrhe koje su u svezi s korištenjem mora, a koji je širok najmanje šest metara od crte koja je vodoravno udaljena od crte srednjih viših visokih voda.

Ovdje valja ukazati na davno izrečeno mnijenje struke²⁸ koja smatra da je definicija morske obale označena kao pod a) neegzaktna i znanstveno neutemeljena, pa je kao takvu nije moguće upotrijebiti pri evidentiranju i obilježavanju pojasa pomorskog dobra. Dalje, Roić – Racetin²⁹ su mnijenja da je pojam *“crte do koje dopiru najveći valovi za vrijeme nevremena”* vrlo problematičan, te definirati morsku obalu na taj način nije moguće. I Vojković³⁰ zastupa mnijenje da je u staro doba

²⁶ Vidi članak 3. stavak 3. i članak 4. ZPDML/03. Vidi i članak 52. Ustava RH. Vidi i kod **Ivo Grabovac**, *Pomorsko pravo Republike Hrvatske*, Pravni fakultet u Splitu, Split, 1997., str. 18. do 25., 29. do 31., **Velimir Filipović**, *Stvarna prava na pomorskom dobru*, u zborniku *Pomorsko dobro – društveni aspekt upotrebe i korištenja*, Pravni fakultet u Rijeci, Rijeka, 1996., str. 35. do 43., **Vinko Hlača**, *Pravni problemi upotrebe i korištenja pomorskog dobra u morskim lukama*, u zborniku *Pomorsko dobro – društveni aspekt upotrebe i korištenja*, Pravni fakultet u Rijeci, Rijeka, 1996., str. 79. do 94., **Kundih**, *op.cit.*, str. 7. do 53.

²⁷ O povijesti pravnog statusa morske obale na našim prostorima vidi **Goran Vojković – Marija Štambuk – Šunjić**, *Pravni status hrvatske obale od stupanja Općeg građanskog zakonika do 1914. godine*, *Zbornik Pravnog fakulteta u Splitu*, br. 2/07, Split, 2007., str. 267. do 282.

²⁸ **Dragan Bolanča – Nenad Leder**, *Problem evidentiranja i obilježavanja pojasa pomorskog dobra*, *Zbornik Pravnog fakulteta u Splitu*, br. 1 – 2/1998, Split, 1998., str. 129.

²⁹ **Miodrag Roić – Ivana Racetin**, *Evidencija podmorskih područja*, *Geodetski list*, br. 4/03, Zagreb, 2003., str. 280.

³⁰ **Goran Vojković**, *Pomorsko dobro i koncesije*, Hrvatski hidrografski institut, Split, 2008., str. 74.

definicija morske obale “*dokle dopiru najveći valovi za vrijeme nevremena*” bila pravno i životno prihvatljiva, jer jednostavno nije bilo suviše bitno gdje je točno granica između morske obale i zemljišta koje se nastavlja na njega, no danas mnoga priobalna zemljišta, koja su nekada bila gotovo bezvrijedna, postižu bitno višu cijenu od najkvalitetnijih poljoprivrednih zemljišta. Posebna je priča to što je UPOGPD kod definiranja morske obale u protimbi s ZPDML jer u svojem članku 3. uopće nema kriterija “*dokle dopiru najveći valovi za vrijeme nevremena*”!! To svakako možemo smatrati (ne)doprinomom stvaratelja uredbe načelu vladavine prava.

Ustav RH određuje da more, morska obala i otoci, vode, zračni prostor, rudno blago i druga prirodna bogatstva, ali i zemljište, šume, biljni i životinjski svijet, drugi dijelovi prirode, nekretnine i stvari od osobitog³¹ kulturnog, povijesnog, gospodarskog i ekološkog značenja, za koje je zakonom određeno da su od interesa za Republiku Hrvatsku, imaju njezinu osobitu zaštitu.³² Ustavom se propisuje da se zakonom određuje način na koji dobra od interesa za Republiku Hrvatsku mogu upotrebljavati i iskorištavati ovlaštenici prava na njima i vlasnici, te naknada za ograničenja kojima su podvrgnuti.³³

Tako, prema ZV-u:

a) opće dobro - čine dijelovi prirode koji po svojim osobinama ne mogu biti u vlasti niti jedne fizičke ili pravne osobe pojedinačno, već mogu biti na uporabi svih, kao što su: atmosferski zrak, voda u rijekama, jezerima i moru, morska obala. Opća dobra nisu sposobna biti objektom prava vlasništva, a o njima vodi brigu, njima upravlja i za to odgovara Republika Hrvatska osim ako zakonom nije drukčije određeno (članak 3. stavak 3.);

³¹ Ustav RH ne daje definiciju izričaja “osobite zaštite”. Činjenica je da je država, u skladu sa samom definicijom državnog suvereniteta, dužna štiti sveukupnost svojega državnog teritorija. Pitanje osobite zaštite vjerojatno bi trebalo značiti posebnu, pojačanu razinu zaštite od bilo kakvih povreda i protupravnih radnji. U svakom slučaju to bi trebalo podrazumijevati ovlaštenje i dužnost zakonodavca da za dobra koja već po samom Ustavu RH uživaju osobitu zaštitu u odnosu na druga dobra (koja ne uživaju tu posebnu razinu zaštite), propiše opsežnije zaštitne mehanizme (sustave) s daleko strožim sankcijama za raznolike pravne povrede (primjerice bespravno nasipanje mora). Naravno, određivanje osobite zaštite pojedinih dobara znači dužnost i obvezu svih državnih tijela, pa čak i svih fizičkih i pravnih osoba, da se spram tih dobara odnose s povećanim stupanjem brige i pažnje. Dakle, ovdje možemo napraviti analogiju postupanja državnih tijela spram pomorskog dobra sa stupnjem pažnje u građanskom pravu. U odnosu na pomorsko dobro traži se najveći stupanj pažnje, a što je u građanskom pravu “pažnja dobrog gospodarstvenika” odnosno “pažnja dobrog domaćina”. Tako članak 10. Zakona o obveznim odnosima, Narodne novine, br. 35/05, 41/08 (dalje: ZOO), propisuje:

“(1) Sudionik u obveznom odnosu dužan je u ispunjavanju svoje obveze postupati s pažnjom koja se u pravnom prometu zahtijeva u odgovarajućoj vrsti obveznih odnosa (pažnja dobrog gospodarstvenika, odnosno pažnja dobrog domaćina).

(2) Sudionik u obveznom odnosu dužan je u ispunjavanju obveze iz svoje profesionalne djelatnosti postupati s povećanom pažnjom, prema pravilima struke i običajima (pažnja dobrog stručnjaka).

(3) Sudionik u obveznom odnosu dužan je u ostvarivanju svog prava suzdržati se od postupka kojim bi se otežalo ispunjenje obveze drugog sudionika.”

³² Članak 52. stavak 1. Ustava RH.

³³ Članak 52. stavak 2. Ustava RH.

b) dobro od interesa za Republiku Hrvatsku - čine stvari za koje je temeljem Ustava posebnim zakonom određeno da su dobra od interesa za Republiku Hrvatsku, a nisu opća dobra te su ta dobra sposobna biti objektom prava vlasništva (članak 4. stavak 1.);

c) javno dobro u općoj uporabi - jesu stvari u vlasništvu Republike Hrvatske namijenjene za uporabu svim osobama koje se njima mogu služiti na način koji je, poradi ostvarenja te namjene, odredilo tijelo ili ustanova kojoj su dana na upravljanje. Ako zakonom nije što drugo propisano na javna dobra u općoj uporabi primjenjuju se pravila koja vrijede za opća dobra (članak 35. stavak 4.);

d) javno dobro u javnoj uporabi - jesu stvari u vlasništvu Republike Hrvatske namijenjene neposrednom izvršavanju prava i dužnosti Republike Hrvatske, njezinih tijela i ustanova (članak 35. stavak 5.).

More, morska obala i otoci, vode, zračni prostor, rudno blago i druga prirodna bogatstva već su *ex constitutione* i neovisno od odredbi zasebnih zakona dobra od interesa za Republiku Hrvatsku.³⁴ Dakle, osnovno je obilježje mora, morske obale i otoka,³⁵ da se radi o dijelovima prirode koji su na temelju samog Ustava RH proglašeni dobrima od interesa za Republiku Hrvatsku. Dio otoka koji čini morsku obalu i ujedno pomorsko dobro u identičnom su pravnom statusu kao i dio kopna koji čini morsku obalu.³⁶

6. ZAKON O IZVLAŠTENJU

Namjera zakonodavca jest da sve dijelove pomorskog dobra i objekte na njima, na kojima postoji pravo vlasništva ili drugo stvarno pravo na osnovi valjanog naslova i načina stjecanja, izvlasti. Izvlaštenjem nekretnina (ili njezin dio) postaje vlasništvo korisnika izvlaštenja. No, kako se na pomorskom dobru ne mogu stje-

³⁴ Vidi **Branko Babac**, *Upravno pravo, Odabrana poglavlja iz teorije i praxisa*, Pravni fakultet u Osijeku, Osijek, 2004., str. 659.

³⁵ Otoci se, sukladno Zakonu o otocima (Narodne novine, br. 34/99, 149/99, 32/02, 33/06 (dalje: ZO) razvrstavaju u dvije skupine. U prvoj skupini nabrojani su nedovoljno razvijeni i nerazvijeni otoci i otočići te mali, povremeno nastanjeni i nenastanjeni otoci i otočići. U drugoj su skupini svi ostali otoci koji nisu razvrstani u prvu skupinu, kao i poluotok Pelješac (članak 2. stavak 2.).

³⁶ Razlika je u tome što ZO predviđa da je ništetan ugovor o prodaji prve katastarske čestice do mora ili prve katastarske čestice do obalne čestice ako nije utvrđena granica pomorskog dobra (članak 35. c.). Druga je razlika u tome što prema odredbi članka 35. b. stavak 3. ZO:

“Tijelo nadležno za geodetske poslove i katastar dužno je u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona dostaviti nadležnom općinskom sudu podatke i dokumentaciju o katastarskim česticama za nekretnine na otočićima iz članka 2. stavka 2. podstavka 2. ovoga Zakona, koji će po službenoj dužnosti izvršiti zabilježbu zabrane otuđenja na nekretninama u vlasništvu Republike Hrvatske i prava prvokupa u korist Republike Hrvatske, županije, grada i općine na nekretninama u vlasništvu drugih osoba.”

Takova obveza ne postoji za katastarske čestice koje čine morsku obalu na koprenom dijelu države. Nije naodmet ukazati da je pomorsko dobro opće dobro od interesa za Republiku Hrvatsku a otoci su dobra od interesa za Republiku Hrvatsku a opća dobra su u cijelosti samo ako se ne radi o otoku iz ZO nego o hridi ili grebenu sukladno ZPDML. Poblježe vidi kod **Jadranko Jug**, *Subjektivna prava glede mora, morske obale i otoka*, *Novi Informator*, br. 5697/08, Zagreb, 2008., str. 1. do 3. i 15. do 17.

cati stvarna prava to izvlaštena nekretnina potpada pod vlast Republike Hrvatske (članak 5. ZPDML). Dakle, korisnik izvlaštenja je Republika Hrvatska.

ZI u svojim odredbama nema posebne regulative kada se provodi izvlaštenje u korist općeg dobra – pomorskog dobra.^{37,38}

Članak 2. ZI propisuje u čiju korist se može provesti izvlaštenje.³⁹

Dakle, kada se izvlaštenje vrši u korist općeg dobra – pomorskog dobra, *argumentum a contrario*, ono se vrši u korist Republike Hrvatske, kao nositelja vlasti na pomorskom dobru, te je ona korisnik izvlaštenja, a ujedno je i korisnik⁴⁰ izvlaštene nekretnine.

7. KAKO TUMAČITI PRAVNE PROPISE?

Tumačenje se može definirati kao umješnost razumijevanja nekog teksta i otkrivanje njegovog značenja. U pravu su razumijevanje i objašnjenje nekog pravnog propisa neraskidivo povezani s njegovom primjenom.⁴¹ Dakle, tumačenje prava je složena intelektualna djelatnost koja se sastoji od utvrđivanja pravnog značenja pravne norme. Ono je nužna, svakodnevna praktična djelatnost, svjesno planska, koja se vrši prema posebnim pravilima. Samo takvo tumačenje je pravo, stručnjačko tumačenje prava. Ono je sastavni dio postupka saznavanja pravne norme i sastavni dio postupka primjene prava. Postoji više vrsta tumačenja prava: sistemsko tumačenje, teleološko (ciljno) tumačenje, gramatičko (jezično) tumačenje, povijesno tumačenje, usporedno-pravno tumačenje.⁴² Našim pravosudnim i upravno-pravnim djelatnicima najdraža je gramatička (jezična) vrsta tumačenja. I u predmetima, razmatranim u ovom radu, primijenjena je isključivo narečena metoda. No, svakako da bi primjerenija metoda bila ona teleološka.

Javnopravna tijela dala su tumačenje da su ona nadležna samo za provedbu postupka izvlaštenja i za određivanje naknade za ranije ekspropirane i depose-

³⁷ Članak 1. ZI tako propisuje:

“Nekretnina se može izvolastiti, ako posebnim zakonom nije drukčije određeno, kada je to potrebno radi izgradnje objekata ili izvođenja radova u interesu Republike Hrvatske i kada se ocijeni da će se korištenjem nekretnine, za koju se namjerava predložiti izolaštenje, u novoj namjeni postići veća korist od one koja se postizala korištenjem te nekretnine na dosadašnji način. Nekretnina se u smislu stavka 1. ovoga članka može izvolastiti radi izvođenja radova ili izgradnje objekata gospodarske infrastrukture (prometna, telekomunikacijska, vodoprivredna, energetska), zdravstvenih, prosvjetnih i kulturnih objekata, industrijskih, energetske, prometnih i telekomunikacijskih objekata, objekata za potrebe hrvatskog pravosuđa, vojske i policije te istraživanja i eksploatacije rudnog i drugog blaga.”

³⁸ Primjerice, Njemački Savezni ustavni sud zauzeo je motrište da je nejasna pravna norma suprotna ustavu. Identičan pravni stav zastupa i Sud Europske unije primjerice u predmetu C-129/00, Europska Komisija protiv Italije, vidi na <http://www.curia.eu.int>.

³⁹ *“Izolaštenje se može provesti u korist fizičke ili pravne osobe (u daljnjem tekstu: korisnik izvolaštenja). Izvolaštenjem korisnik izvolaštenja stječe pravo koristiti nekretninu u svrhu radi koje je izolaštenje izoršeno.”*

⁴⁰ Odnosno ona može korištenje prepusiti jedinicama lokalne područne (regionalne) samouprave.

⁴¹ Stoga je u pravu tumačenje oduvijek bilo i primjenjivanje. Poblježe vidi kod **Radmila Vasić – Kosta Čavoški**, *Uvod u pravo II*, Draganić, Beograd, 1997., str. 226. do 230.

⁴² Vidi kod **Oleg Mandić**, *Sistem i interpretacija prava*, Narodne novine, Zagreb, 1971., str. 199. i dalje.

dirane nekretnine za koje naknada nije određena po ranijim propisima (članak 48. ZI). Za slučajeve kada se neka nekretnina dijelom utvrđuje pomorskim dobrom, ne postoji nadležnost javnopravnih upravnih tijela za određivanje naknade u upravnom postupku.

Mi smo mnijenja da takovo tumačenje nije ispravno. Naime, ne bi trebalo biti prijeporno da je rješenje o određivanju granice pomorskog dobra ujedno i rješenje, *sui generis*, o izvlaštenju. Stoga su javnopravna tijela trebala utvrditi cilj (svrhu) odredaba ZPDML-a i ZI-a, a sve u svezi odredaba Zakona o općem upravnom postupku. Nije svrha (cilj) propisa da javnopravno tijelo ne provodi postupak naknade za *de facto* izvlaštenu nekretninu, a koje izvlaštenje nije vodilo ono već neko drugo javnopravno tijelo, već je svrha da izvlaštenu vlasnik što prije i u što efikasnijem i ekonomičnijem postupku dobije pravičnu naknadu za izvlaštenu nekretninu.⁴³

Obzirom da je sada Republika Hrvatska članica Europske unije bilo bi korisno da svi oni koji u Republici Hrvatskoj tumače pravne propise prouče odluke Suda Europske unije i vide kako on tumači pravne propise (kako država članica tako i komunitarnog prava).⁴⁴

8. NAŠ STAV

Ono što je najspornije javnopravnim tijelima jeste da li je rješenje o određivanju granice pomorskog dobra ujedno i rješenje o (potpunom) izvlaštenju?

Moramo početi s prikazom odredbe članka 170. ZV-a, koja ima nadnaslov "Stavljanje izvan prometa", koja određuje:

"Pravo vlasništva prestaje zakonskom odredbom po kojoj stvar koja je bila predmetom prava vlasništva više to ne može biti, u kojem slučaju za dotadašnjega vlasnika nastupaju pravni učinci kao da je glede te stvari provedeno potpuno izvlaštenje."

Nesporno je da za (bivšeg) vlasnika donošenjem rješenja o određivanju granice pomorskog dobra nastupaju posljedice potpunog izvlaštenja. Širim tumačenjem propisa (primjerice članka 10. ZPDML-a) moglo bi se zaključiti da se iz-

⁴³ Opetovano ukazujemo na odredbu članka 170. ZV-a. Poblize vidi kod **Jakob Nakić**, Dosezi odredbe članka 170. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima, *Novi Informator*, br. 5403/05, Zagreb, 2005., str. 5. do 7. Ovdje ukazujemo i na odredbu članka 63. Prijedloga Zakona o izvlaštenju i naknadi (dostupno na <http://www.mprh.hr/prijedlog-zakona-o-izvlastenju>):

"Ako se mijenjaju granice pomorskog dobra zbog promjene dokumenata prostornog uređenja, prirodnih pojava ili zbog proglašenja kopna pomorskim dobrom u smislu odredbe članka 118. stavak 5. Zakona o pomorskom dobru i morskim lukama naknada se, po zahtjevu prijašnjeg vlasnika, određuje u postupku i na način propisan ovim Zakonom.

Obveznik naknade je Republika Hrvatska.

Prijašnji vlasnik ostvaruje pravo na naknadu na temelju akta o određivanju granica pomorskog dobra i ovjerenog geodetskog elaborata."

⁴⁴ Primjerice, vidi odluke br. 6/60, 2 i 3/ 62, 6/64, 24/68, 22/70, 6/72, 59/75, C-6 i 9/90, C-56/90, i sl. Dostupno na <http://www.curia.eu.int>.

vlaštenje vrši u korist Republike Hrvatske. Nadalje, ne bi trebalo biti prijeporno da je obveznik davanja naknade za izvlaštenu nekretninu Republika Hrvatska obzirom da ona upravlja, vodi brigu o zaštiti i odgovara za pomorsko dobro.⁴⁵

Dakle, za nas je neprijeporno:

- da rješenje o određivanju granice pomorskog dobra predstavlja i *sui generis* rješenje o potpunom izvlaštenju, te nema nikakve opravdanosti da se nakon donošenja rješenja o granici pomorskog dobra ponovno vodi postupak izvlaštenja, jer je ono nastupilo *ex lege* (članak 170. ZV);
- da prijašnji vlasnik izvlaštene nekretnine neosporno ima pravo na pravičnu novčanu naknadu za izvlaštenu nekretninu;
- da je Republika Hrvatska obveznik naknade za izvlaštenu nekretninu;
- da je isključivo upravno tijelo nadležno za određivanje naknade za izvlaštenu nekretninu, a da se ne radi o sudskoj nadležnosti.

9. NAMJESTO ZAKLJUČKA

Kundih⁴⁶ smatra "...da Republika Hrvatska ne može prihvatiti niži stupanj zaštite vlasničkih prava u odnosu na Zakon o pomorskom i vodnom dobru lukama i pristaništima iz 1974. god."

Zato predlaže "da se u postupku izvlaštenja na pomorskom dobru uvažavaju i priznaju kao valjan način stjecanja prava vlasništva i drugih stvarnih prava na pomorskom dobru, prije svega:

1. Izvršeni upisi u zemljišne knjige prava vlasništva i drugih stvarnih prava na pomorskom dobru prije 1961. god., odnosno prije stupanja na snagu Osnovnog zakona o iskorištavanju luka i pristaništa, uz uvjet da se radi o *possessio legitima* i *possessio continua*;

2. Izvršeni upisi stvarnog prava korištenja na pomorskom dobru sukladno Zakonu o pomorskom i vodnom dobru lukama i pristaništima iz 1974. god., uz uvjet da se radi o *possessio legitima* i *possessio continua*."

Posebno ističe "da koncesija ne može predstavljati supstituciju za pravo vlasništva, nego samo mogućnost koju vlasnik može i ne mora prihvatiti.

Ukoliko se na određenom pomorskom dobru u vlasničkom režimu vrši gospodarsko korištenje ili posebna upotreba, Republika Hrvatska može ponuditi u postupku izvlaštenja vlasniku umjesto naknade za oduzeto vlasništvo koncesiju, bez obveze plaćanja naknade, dok iznos utvrđene naknade za koncesiju za korištenje pomorskog dobra ne dosegne iznos naknade za oduzeto vlasništvo na objektu.

⁴⁵ Vidi odredbu članka 10. ZPDML-a.

⁴⁶ Vidi **Branko Kundih**, Postupak izvlaštenja na pomorskom dobru, dostupno na <http://www.pomorskodobro.com/hr/prijedlozi/259-stvarna-prava-na-pomorskom-dobru.html>.

Ukoliko vlasnik pomorskog dobra, na kojem se provodi postupak izvlaštenja, ne prihvati takvo rješenje, primijenit će se Zakon o izvlaštenju te izvršiti isplata u visini tržišne vrijednosti nekretnine.”

Pravosudna i upravna tijela napokon moraju prihvatiti “europski” način tumačenja hrvatskih pravnih propisa, dakle, ne razmišljati na način kako od sebe otkloniti nadležnost za donošenje odluke već pravne norme tumačiti ciljano (svr-sishodno) a sve u cilju što efikasnijeg, ekonomičnog i brzog rješavanja predmeta, sudskih ili upravnih.

Summary:

**THE (NON)JURISDICTION OF THE COURT AND
THE ADMINISTRATIVE AUTHORITY**

The authors deal with the dilemma whether the competent body for determining fees for expropriated property that becomes public demesne – maritime demesne is the court or administrative authority. In conclusion, they present their approach to solving the issue.

Keywords: *maritime demesne; expropriation; complete expropriation; recompense; jurisdiction.*